

XÂY DỰNG TIÊU CHÍ CHẤT LƯỢNG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ QUẢN LÝ CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐỔI MỚI GIÁO DỤC

Nguyễn Thị Hoàng Yên¹, Lê Thị Ngọc Thúy^{2*}

Tóm tắt. Xuất phát từ các yêu cầu khách quan của công cuộc đổi mới giáo dục chuẩn bị nguồn nhân lực hướng tới cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, hội nhập quốc tế và toàn cầu hóa; Xuất phát từ các văn bản chỉ đạo từ Trung ương đến Bộ Giáo dục và Đào tạo đối với bậc học giáo dục mầm non và tình hình thực tiễn của phát triển giáo dục mầm non; Trên cơ sở quan niệm về chất lượng của cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục mầm non các tác giả bài viết này đề xuất ba lĩnh vực, 11 tiêu chí và 45 chỉ báo xác định chất lượng của đội ngũ cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục mầm non.

Từ khóa: Tiêu chí, lĩnh vực, chỉ báo, chất lượng, cán bộ quản lý, Cơ sở giáo dục mầm non.

1. Đặt vấn đề

Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4 tháng 11 năm 2013 của Ban chấp hành trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam nêu rõ mục tiêu giáo dục mầm non: “Đối với giáo dục mầm non, giúp trẻ phát triển thể chất, tình cảm, hiểu biết, thẩm mỹ, hình thành các yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị tốt cho trẻ bước vào lớp 1. Hoàn thành phổ cập giáo dục mầm non cho trẻ 5 tuổi vào năm 2015, nâng cao chất lượng phổ cập trong những năm tiếp theo và miễn học phí trước năm 2020. Từng bước chuẩn hóa hệ thống các trường mầm non. Phát triển giáo dục mầm non dưới 5 tuổi có chất lượng phù hợp với điều kiện của từng địa phương và cơ sở giáo dục”. Một trong các giải pháp quan trọng là:

Về cơ chế quản lý: “Đổi mới căn bản công tác quản lý giáo dục, đào tạo, bảo đảm dân chủ, thống nhất; tăng quyền tự chủ và trách nhiệm xã hội của các cơ sở giáo dục, đào tạo; coi trọng quản lý chất lượng”; “Đẩy mạnh phân cấp, nâng cao trách nhiệm, tạo động lực và tính chủ động, sáng tạo của các cơ sở giáo dục, đào tạo”; “Giao quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm cho các cơ sở giáo dục, đào tạo; phát huy vai trò của hội đồng trường. Thực hiện giám sát của các chủ thể trong nhà trường và xã hội; tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra của cơ quan quản lý các cấp; bảo đảm dân chủ, công khai, minh bạch”.

Giải pháp về phát triển đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục: “Phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo. Xây dựng quy hoạch, kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục gắn với nhu cầu phát triển kinh tế-xã hội, bảo đảm an ninh, quốc phòng và hội nhập quốc tế. Thực hiện chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo theo từng cấp học và trình độ đào tạo.

Thông tư số 17/2009/TT-BGDĐT ngày 25 tháng 7 năm 2009 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Chương trình Giáo dục mầm non, có hiệu lực kể từ ngày 8 tháng 9 năm 2009, được sửa đổi, bổ sung bởi:

Thông tư số 28/2016/TT-BGDĐT ngày 30 tháng 12 năm 2016 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo sửa đổi, bổ sung một số nội dung của Chương trình Giáo dục mầm non ban hành kèm theo Thông tư số

17/2009/TT-BGDĐT ngày 25 tháng 7 năm 2009 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, có hiệu lực kể từ ngày 15 tháng 02 năm 2017. Thông tư số 26/2018/TT-BGDĐT ngày 8 tháng 10 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, có hiệu lực thi hành kể từ ngày 23 tháng 11 năm 2018. Thông tư số 25/2018/TT-BGDĐT ngày 8 tháng 10 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, có hiệu lực thi hành kể từ ngày 23 tháng 11 năm 2018.

2. Vấn đề chất lượng của đội ngũ cán bộ quản lý cơ sở giáo dục mầm non

Chất lượng là đặc tính khách quan của sự vật. Chất lượng biểu thị ra bên ngoài các thuộc tính, các tính chất vốn có của sự vật. Quan niệm chung nhất về “chất lượng” là cái tạo nên phẩm chất, giá trị của một người, một sự vật, sự việc. Nói đến chất lượng là nói tới hai vấn đề cơ bản:

Thứ nhất, đó là tổng hợp những phẩm chất, giá trị, những đặc tính tạo nên cái bản chất của một con người, một sự vật, sự việc;

Thứ hai, những phẩm chất, những đặc tính, những giá trị đó đáp ứng đến đâu những yêu cầu đã được xác định về con người, sự vật, sự việc đó ở một thời gian và không gian xác định. Tuy nhiên, những đặc tính này có tính ổn định tương đối, có thể thay đổi do tác động của những điều kiện chủ quan và khách quan.

Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI đã xác định: “Chất lượng của cán bộ là sự thống nhất giữa phẩm chất chính trị và năng lực công tác, thể hiện ở kết quả hoàn thành nhiệm vụ”.

Từ đó, chúng tôi cho rằng: Chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý hiện nay là tổng hợp thống nhất biện chứng những giá trị, những thuộc tính đặc trưng, bản chất của đội ngũ cán bộ quản lý về mặt con người-cá nhân và các mặt hoạt động, quy định và phản ánh kết quả, mức độ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ chính trị của đội ngũ cán bộ quản lý, thành quả thực thi các vai trò, bổn phận, năng lực quản lý của mình nhằm đạt được mục tiêu quản lý trong một bối cảnh xã hội luôn thay đổi.

2.1. Tiêu chí chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý cơ sở giáo dục mầm non

Tiêu chí chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý là các dấu hiệu, điều kiện, đặc trưng, các chỉ số định tính, định lượng làm căn cứ để nhận biết, đánh giá chất lượng đội ngũ cán bộ trên thực tế. Căn cứ xác định tiêu chí đó là: Chức năng, nhiệm vụ được đảm nhiệm; Các yếu tố cấu thành con người và các mặt hoạt động chủ yếu của đội ngũ cán bộ quản lý; Yêu cầu về chất lượng của đội ngũ cán bộ quản lý trong bối cảnh đổi mới giáo dục, hướng tới nền giáo dục thế kỷ XXI và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0.

Một là, hệ thống các yếu tố cần có của bản thân đội ngũ cán bộ để đảm nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ, đó là: Phẩm chất chính trị; phẩm chất đạo đức, lối sống; năng lực; trình độ; phong cách làm việc; sức khỏe và độ tuổi. Đây là những dấu hiệu đầu tiên, trực tiếp, quan trọng hàng đầu cho biết đội ngũ cán bộ quản lý có chất lượng hay không?

Hai là, mối quan hệ của đội ngũ cán bộ quản lý với môi trường, điều kiện công tác cụ thể (với đường lối, nhiệm vụ chính trị, tổ chức và cơ chế, chính sách). Đây là những dấu hiệu đặc biệt quan trọng để nhận biết chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý hiện nay. Con người luôn sống và hoạt động trong hàng loạt mối quan hệ; mỗi người vừa là nhân, vừa là quả, vừa là chủ thể, vừa là đối tượng tác động của các mối quan hệ với tự nhiên, xã hội. Do vậy, khi xem xét, đánh giá người cán bộ nói chung và cán bộ quản lý nói riêng, cần phải đặt họ trong các mối quan hệ chủ yếu, xác định, nhất là mối quan hệ của người cán bộ quản lý với cấp ủy, tổ chức đảng, đồng nghiệp và cha mẹ trẻ. Có như vậy, mới đánh giá được thực chất người cán bộ.

Ba là, mức độ, hiệu quả hoàn thành chức trách, nhiệm vụ của đội ngũ cán bộ (kết quả hoàn thành nhiệm vụ được giao của đội ngũ cán bộ quản lý). Đây là tiêu chí trung tâm, chủ yếu nhất, là dấu hiệu cụ thể nhất, rõ nhất để đánh giá chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý hiện nay.

2.2. Các tiêu chí cụ thể của đội ngũ cán bộ quản lý cơ sở giáo dục mầm non

Lĩnh vực 1: Chất lượng các yếu tố thuộc về cá nhân của cán bộ quản lý, gồm 4 tiêu chí và 16 chỉ báo

Tiêu chí 1 (Cá nhân bao gồm 4 chỉ báo): Độ tuổi; Giới tính; Trình độ đào tạo; Kinh nghiệm công tác.

Tiêu chí 2 (Phẩm chất cá nhân gồm 3 chỉ báo): Giá trị và đạo đức; Quan hệ cộng đồng; Giao tiếp.

Tiêu chí 3 (Năng lực chuyên môn gồm 3 chỉ báo): Kế hoạch và chương trình giảng dạy; Chính sách và pháp luật; An toàn và bảo mật.

Tiêu chí 4 (Năng lực lãnh đạo gồm 6 chỉ báo): Lãnh đạo đa dạng; Ảnh hưởng chính trị và quản trị; Quản lý tổ chức; Chấp nhận sự thay đổi; Phán xét và phân tích vấn đề; Quản trị nguồn nhân lực.

Lĩnh vực 2: Chất lượng các mối quan hệ của cán bộ quản lý với môi trường công tác (các cấp lãnh đạo địa phương, đồng nghiệp, cha mẹ trẻ) với gia đình và cộng đồng, bao gồm 2 tiêu chí và 10 chỉ báo

Tiêu chí 5 (Các mối quan hệ công việc gồm 8 chỉ báo): Chỉ dẫn, động viên các thành viên thuộc cấp của mình; Xử lý xung đột và làm việc cùng nhau; Khuyến khích động viên người dưới quyền tham gia vào quá trình ra quyết định; Luôn khích lệ và tạo cơ hội cho cấp dưới tự thể hiện trình bày quan điểm cá nhân; Kỹ năng liên nhân cách; Luôn thể hiện sự tôn trọng quý mến đồng nghiệp; Được cấp trên và đồng nghiệp, phụ huynh quý mến tôn trọng và có uy tín trong cộng đồng; Được công nhận và có cơ hội thăng tiến.

Tiêu chí 6 (Quan hệ gia đình và cộng đồng nơi sinh sống gồm 2 chỉ báo): Thành viên tốt và mẫu mực trong gia đình; Công dân tốt và gương mẫu tại cộng đồng nơi sinh sống.

Lĩnh vực 3: Chất lượng trong chỉ đạo, quản lý chăm sóc giáo dục trẻ MN và chất lượng các cơ sở giáo dục mầm non, bao gồm 5 tiêu chí và 19 chỉ báo

Tiêu chí 7 (Môi trường giáo dục gồm 2 chỉ báo): Môi trường và không gian vật chất; Môi trường kích thích sự phát triển.

Tiêu chí 8 (Nội dung chương trình và phương pháp sư phạm gồm 5 chỉ báo): Chương trình; PP sư phạm; Tài liệu học tập; Đánh giá sự tiến bộ của trẻ; Đánh giá chương trình.

Tiêu chí 9 (Giáo viên Mầm non và người chăm sóc trẻ gồm 3 chỉ báo): Kiến thức và kết quả; Năng lực cá nhân và tính chuyên nghiệp; Đạo đức nghề nghiệp.

Tiêu chí 10 (Đồng hành cùng gia đình trẻ và cộng đồng gồm 5 chỉ báo): Nắm vững và thực thi chính sách; Trách nhiệm và hành vi đạo đức; Đào tạo, bồi dưỡng và phát triển nguồn lực; Sự dịch chuyển trẻ từ gia đình đến cơ sở giáo dục mầm non; Tạo cơ hội cho gia đình và cộng đồng tham gia.

Tiêu chí 11 (Trẻ em có nhu cầu đặc biệt gồm 4 chỉ báo): Khả năng tiếp cận và sự công bằng của các dịch vụ; Cùng chung mục đích và quan điểm; Đội ngũ cán bộ và nhà cung cấp dịch vụ; Thực thi các dịch vụ.

Bộ tiêu chí chất lượng cán bộ quản lý cơ sở giáo dục Mầm non được đề xuất gồm 3 lĩnh vực, 11 tiêu chí và 45 chỉ báo

Bảng 1. Lĩnh vực 1: Chất lượng các yếu tố thuộc về cá nhân của cán bộ quản lý

Tiêu chí	Chỉ báo
Tiêu chí 1: Về cá nhân	1. Độ tuổi
	2. Giới tính
	3. Trình độ đào tạo
	4. Kinh nghiệm công tác
Tiêu chí 2: Về phẩm chất cá nhân	1. Giá trị và đạo đức
	2. Quan hệ cộng đồng
	3. Giao tiếp
Tiêu chí 3: Năng lực chuyên môn	1. Kế hoạch và chương trình giảng dạy
	2. Chính sách và pháp luật
	3. An toàn và bảo mật.

Tiêu chí 4: Năng lực lãnh đạo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lãnh đạo đa dạng 2. Ảnh hưởng chính trị và quản trị 3. Quản lý tổ chức 4. Chấp nhận sự thay đổi 5. Phân xét và phân tích vấn đề 6. Quản trị nguồn nhân lực
-------------------------------	--

Bảng 2. Lĩnh vực 2: Chất lượng các mối quan hệ của cán bộ quản lý với môi trường công tác (các cấp lãnh đạo địa phương, đồng nghiệp, cha mẹ trẻ) với gia đình và cộng đồng

Tiêu chí	Chỉ báo
Tiêu chí 5: Các mối quan hệ công việc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chỉ dẫn, động viên các thành viên thuộc cấp của mình 2. Xử lý xung đột và làm việc cùng nhau 3. Khuyến khích động viên người dưới quyền tham gia vào quá trình ra quyết định 4. Luôn khích lệ và tạo cơ hội cho cấp dưới tự thể hiện trình bày quan điểm cá nhân 5. Kỹ năng liên nhân cách 6. Luôn thể hiện sự tôn trọng quý mến đồng nghiệp 7. Được cấp trên và đồng nghiệp, phụ huynh quý mến tôn trọng và có uy tín trong cộng đồng 8. Được công nhận và có cơ hội thăng tiến
Tiêu chí 6: Quan hệ gia đình và cộng đồng nơi sinh sống	<ol style="list-style-type: none"> 1. Thành viên tốt và mẫu mực trong gia đình 2. Công dân tốt và gương mẫu tại cộng đồng nơi sinh sống

Bảng 3. Lĩnh vực 3: Chất lượng trong chỉ đạo, quản lý chăm sóc giáo dục trẻ MN và chất lượng các cơ sở giáo dục mầm non

Tiêu chí	Chỉ báo
Tiêu chí 7: Môi trường giáo dục	<ol style="list-style-type: none"> 1. Môi trường và không gian vật chất 2. Môi trường kích thích sự phát triển
Tiêu chí 8: Nội dung chương trình và phương pháp sư phạm	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chương trình 2. PP sư phạm 3. Tài liệu học tập 4. Đánh giá sự tiến bộ của trẻ 5. Đánh giá chương trình
Tiêu chí 9: Giáo viên Mầm non và người chăm sóc trẻ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kiến thức và kết quả 2. Năng lực cá nhân và tính chuyên nghiệp 3. Đạo đức nghề nghiệp
Tiêu chí 10: Đồng hành cùng gia đình trẻ và cộng đồng	<ol style="list-style-type: none"> 1. Năm vững và thực thi chính sách 2. Trách nhiệm và hành vi đạo đức 3. Đào tạo, bồi dưỡng và phát triển nguồn lực 4. Sự dịch chuyển trẻ từ gia đình đến cơ sở giáo dục mầm non 5. Tạo cơ hội cho gia đình và cộng đồng tham gia
Tiêu chí 11: Trẻ em có nhu cầu đặc biệt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Khả năng tiếp cận và sự công bằng của các dịch vụ 2. Cùng chung mục đích và quan điểm 3. Đội ngũ cán bộ và nhà cung cấp dịch vụ 4. Thực thi các dịch vụ

3. Kết luận

Như vậy, chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý các Cơ sở giáo dục mầm non cần đáp ứng được 3 lĩnh vực với 11 tiêu chí và 45 chỉ báo trên. Các tiêu chí đã bao quát được yếu tố cá nhân, các mối quan hệ và hiệu quả, hiệu suất làm việc. Ngoài một số tiêu chí chung cho cán bộ quản lý, các tiêu chí cũng đã thể hiện tính đặc thù cho giáo dục mầm non.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đặng Thị Thanh Huyền (2013), *Quản lý trường Mầm non*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
- [2] Đặng Thị Thanh Huyền (2017), *Hoàn thiện Chuẩn Hiệu trưởng- một số gợi ý từ mô hình lãnh đạo trường học ưu việt của Singapore*. Tạp chí Quản lý giáo dục, số 3.
- [3] Đặng Thị Thanh Huyền (2017), *Nghiên cứu xây dựng chuẩn Hiệu trưởng trường phổ thông đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục*. Tạp chí Quản lý giáo dục, số 12.
- [4] Đặng Thị Hồng Hoa (2016), *Tạp chí Cộng sản về chất lượng và tiêu chí đánh giá chất lượng đội ngũ cán bộ hiện nay*. Tạp chí Cộng sản, tháng 7.
- [5] ACEI Global Guidelines Assessment (GGA) Third Edition An Early Childhood Care and Education Program Assessment, 2011 *Association for childhood Education International*.

ABSTRACT**Developing quality criteria for pre-school managers meeting requirements of education innovation**

From objective requirements of the educational innovation, preparing human resources towards the 4.0 industrial revolution, international integration and globalization; Derived from the guiding documents from the Central to the Ministry of Education and Training regarding the preschool education level and the practical situation of preschool education development; Based on the concept of the quality of managers of preschool institutions, the authors of this article propose three areas, 11 criteria and 45 indicators for determining the quality of preschool managers.

Keywords: *Criteria, area, indicator, quality, managers, preschool institution.*